

ГРАМАТИКА

1. Система на личните местоимения. Форми за винителен и дателен падеж

Именителен падеж	Винителен падеж		Дателен падеж	
	Пълни форми	Кратки форми	Пълни форми	Кратки форми
аз	мене	ме	на мене	ми
ти	тебе	те	на тебе	ти
той	него	го	на него	му
тя	нея	я	на нея	й
то	него	го	на него	му
ние	нас	ни	на нас	ни
вие	вас	ви	на вас	ви
те	тях	ги	на тях	им

След предлог се употребяват само пълните форми за винителен падеж, срв.:

според	мене
с	тебе
при	него
до	нея
за	него
у	нас
при	вас
за	тях

Пълните форми за винителен и дателен падеж имат задължителна употреба в следните случаи:

- Когато върху тях пада логическото ударение:
  - Иване, на тебе говоря!
- При съпоставка:
  - Тебе питам, а не него.
- При самостоятелна употреба в отговор на въпрос:
  - Петер ли чакаш?
  - Да, него.
- При съчинително свързване:
  - Виждам тебе и Моника.
  - Виждам тебе и нея.
- При частно отрицание:
  - На мене ли говориш?
  - Не на тебе, а на момичето до тебе.

2. Удвояване на обекта в българския език

а) Пълна + кратка форма

мене ме,	тебе те,	него го,	нея я
нас ни,	вас ви,	тях ги	

на мене ми,	на тебе ти,	на него му,	на нея й
на нас ни,	на вас ви,	на тях им	

б) Съществително име + кратка форма

Петер го, Моника я, детето го
студентите ги

на Петер му, на Моника й, на детето му
на студентите им

31.3. В часа

В различни конструкции употребата на пълната местоименна форма или на съществително задължително изисква употреба и на кратката местоименна форма:

Боли ме главата. Но:
Мене ме боли главата. (Не може: * Мене боли главата.)
Моника я боли главата. (Не може: * Моника боли главата.)

Лошо ми е. Но:
На мене ми е лошо.
На Моника й е лошо.

Обектът често се удвоява, когато предхожда сказуемото и подлога в изречението:
Чакам Петер вече цял час. Но:
Петер го чакам вече цял час.

При удвояване нарицателното съществително, употребено като обект, задължително се членува:

- Тук ли са студентите?
- Студентите ги няма.

УПРАЖНЕНИЯ

1. Попълнете с кратки местоименни форми.

Модел: Лекарят прегледа студента.
Лекарят го прегледа.

Лекарят прегледа студентката. Лекарят... прегледа.
Лекарят прегледа детето. Лекарят... прегледа.
Лекарят прегледа студентите. Лекарят... прегледа.
Аз съм болен. Лекарят... прегледа.
Ти имаш температура. Лекарят прегледа ли...?
Ние сме настивали. Лекарят... прегледа.
(Вие) можете ли да почакате? След малко лекарят ще... прегледа.
Лекарят прегледа ли Моника? — Да, прегледа...

✧
Видя ли те някой? — Някой не... видя.
Разбра ли ме? — Извинявай, не... разбрах.
Попита ли Моника за адреса? — Да, попитах...
Ще ни чакате ли? — Не, няма да... чакаме.
Той познава ли ни? — Да, познава... отдавна.
Взе ли си якето? — Да, взех...
Виждаш ли онези студентки? — Не... виждам добре.
Извинявай, попита ли ме нещо? — Да, попитах... искаш ли кафе.

2. Попълнете с местоименни форми.

Модел: Отивам на лекар.
Ще дойдеш ли с мене?

Ти не можеш да вървиш. Трябва да дойда... в болницата.
Той не е добре. Ще отида с... в поликлиниката.
Тя е в болницата. В неделя ще отидем при...
Отиваме в болницата при Мария. Ще дойдеш ли с...?
(Вие) къде отивате? Искам да дойда с...
Те са болни. Искаш ли да отидем при...?

Домакина
работя
7.4
УСТНО

Домакина
работя
7.4
УСТНО